

Nr 204.

Av herr **Granath**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition angående förändring i avseende å löneställning och avtal beträffande vissa ordinarie befattningar vid kommunikationsverken.*

I postverkets personalstatförslag för budgetåret 1943/44 har generalpoststyrelsen bl. a. föreslagit, att en notariebefattning i lönegrad A 21 å styrelsens ombudsmansexpedition skulle uppflyttas i lönegrad A 24. Förslaget, som tillstyrkts av allmänna lönenämnden, har icke upptagits i Kungl. Maj:ts proposition nr 43 till innevarande års riksdag angående förändring i avseende å löneställning och antal beträffande vissa ordinarie befattningshavare vid kommunikationsverken.

Förslag till förbättring av ifrågavarande befattningshavares lönegradsplacering har av styrelsen framförts i samtliga från och med 1937 avgivna personalstatförslag. Alltsedan 1939 har förslaget varje år tillstyrkts av allmänna lönenämnden. Vad sålunda ifrågasatts har emellertid icke föranlett någon åtgärd från Kungl. Maj:ts sida.

År 1937 utgjordes ombudsmansexpeditionens personal i högre tjänsteställning av en byrådirektör och ombudsman i 28 lönegraden (numera A 28), en notarie i 21 lönegraden (numera A 21) och en förste postassistent i 17 lönegraden (numera A 17). Sistnämnda befattning uppflyttades från och med den 1 juli 1939 till lönegrad A 21 med benämning notarie. Personalen har alltså efter denna tid utgjorts och utgöres allttjämt av en byrådirektör och ombudsman samt två notarier i nyss angivna lönegrader.

I samband med avgivandet av personalstatförslaget för budgetåret 1938/39 anförde generalpoststyrelsen beträffande förevarande förslag bl. a. följande: »För närvarande måste ombudsmannen personligen deltaga i handläggningen av samtliga förekommande ärenden. Detta medför, att ombudsmannens tid i allt för hög grad upptages av mindre viktiga ärenden till förfång för sådana av mera betydelsefull beskaffenhet. En ändring i detta förhållande kan åvägabringas endast på det sätt, att åt annan funktionär uppdrages att självständigt handlägga vissa ärenden. De ärenden, som i första hand skulle kunna på sådant sätt avskiljas, äro enklare rättegångsmål samt flertalet indrivnings- och bevakningsärenden. Vid en sådan anordning skulle ombudsmannen ej behöva taga personlig befattning med dylika ärenden i andra fall, än när däri uppkomme frågor av mera principiell natur eller eljest av

mera ovanlig eller svårbedömd beskaffenhet. Åtskilligt ofruktbart dubbelarbete skulle därigenom kunna undvikas. Vid en sålunda vunnen lättnad i arbetsbördan skulle möjligheten för ombudsmannen att personligen leda undersökningar och förhör i disciplinära ärenden samt att iakttaga inställelse i viktigare rättegångar även utom Stockholm i icke ringa grad ökas. Att ett verkligt behov därav föreligger har under de senare åren vid upprepade tillfällen av erfarenheten bestyrkts.

Även om en uppdelning av arbetsuppgifterna på nu angivet sätt genomföres, kommer det givetvis att inträffa fall, då ombudsmannens närmaste man måste meddelas uppdrag att självständigt handlägga jämväl sådana uppgifter, som i första hand böra ankomma på ombudsmannen personligen, exempelvis inställelse vid rättegångar samt ledning av förhör vid svårare tjänsteförseelser.»

I personalstatförslaget för budgetåret 1941/42 framhöll generalpoststyrelsen, att styrelsen, särskilt med hänsyn till den starka ökningen av antalet brottmål, vari styrelsen hade att föra målsägandetalan, funnit det icke längre kunna anstå med en uppdelning av arbetsuppgifterna å ombudsmansexpeditionen samt anförde vidare därom: »Den sålunda ifrågasatta arbetsuppdelningen har genomförts från och med den 1 oktober 1939, därvid åt den ene av de två notarierna uppdragits att tills vidare på eget ansvar handlägga följande ärenden:

a) rättegångsmål, avseende brottsligt förfarande mot postverket av annan än postfunktionär, med undantag dock för i dylikt ärende uppkommen fråga om disciplinärt ansvar eller om ersättningsskyldighet för postfunktionär;

b) ärenden angående lagsökning samt handräckning för fordrans utfående med under a) angiven inskränkning;

c) ärenden, som överlämnats till ombudsmannen för framtida bevakning av någon postverkets fordran.

Med hänsyn till de självständiga arbetsuppgifter och därmed förenat ansvar, som sålunda lagts å sagde tjänsteman, har styrelsen ansett sig icke kunna underlåta att tills vidare tilldela tjänstemannen förordnande i lönegrad A 24.

Verkningarna av den sålunda genomförda arbetsfördelningen hava befunnits gynnsamma. Särskilt må framhållas, att ombudsmannen vunnit avsevärt större möjligheter än förut att ägna sin tid åt mera betydelsefulla arbetsuppgifter. Vidare har expeditionens förmåga att bära den med poströrelsens fortgående utveckling växande arbetsbördan ökats. Någon utökning av antalet funktionärer å expeditionen behöver därför för närvarande icke ifrågasättas.

Med hänsyn till de sålunda vunna erfarenheterna anser generalpoststyrelsen, att någon återgång till den tidigare arbetsordningen icke bör ifrågakomma. Styrelsen finner det emellertid angeläget, att den tjänsteman, åt vilken anförtratts de nya arbetsuppgifterna, gives en mot desamma svarande tjänsteställning, särskilt som styrelsens möjligheter att för befatt-

ningen förvärva och bibehålla en fullt kompetent person — d. v. s. en person med fullgod såväl juridisk som postal utbildning — eljest allvarligen äventyras.»

I statförslaget för nästkommande budgetår har generalpoststyrelsen i förevarande ärende anfört bl. a. följande: »Ombudsmansexpeditionens arbetsuppgifter visa fortsatt tendens till ökning. Särskilt är så förhållandet med rättegångsmål av det slag som här ovan avses. Dessa mål, vilkas antal under åren 1935—1937 utgjorde i medeltal 81 per år och vilka under år 1938 uppgingo till 107, utgjorde år 1940 146 och år 1941 ej mindre än 226. Under första halvåret av innevarande år har målens antal uppgått till 156, vilket alltså innebär en ytterligare synnerligen stark stegring.

Under år 1941 har expeditionen vidare tillförts nya arbetsuppgifter i två olika hänseenden. I anslutning till underdånig skrivelse den 25 februari 1941 angående utvidgning av styrelsens disciplinära bestraffningsmyndighet på det sätt, att denna komme att omfatta jämväl postombud, lant- och lådbrevbärare, har styrelsen nämligen beslutat, att ärenden angående av dylika funktionärer i tjänsten begångna fel och försummelse, vilka ärenden tidigare handlagts å styrelsens första byrås trafikavdelning, skulle handläggas och i styrelsen föredragas av ombudsmannen.

Vidare har styrelsen den 8 april 1941 beslutat, att ärenden, vari av postverket utbetalats ersättning för förlust eller skada och i vilken fråga föreläge om ersättningsskyldighet för postfunktionär, vilka ärenden tidigare handlagts dels å styrelsens III och IV byråer, dels ock å styrelsens bankavdelning, skulle i styrelsen föredragas av ombudsmannen.

En god bild av ombudsmansexpeditionens växande arbetsbörda gives av antalet därstädes diarieförda ärenden. Dessa uppgingo under sistförflutna femårsperiod till följande antal för år:

1937	569 stycken
1938	592 »
1939	616 »
1940	706 »
1941	939 »

Under första halvåret innevarande år utgjorde antalet diarieförda ärenden 655 stycken.

Att expeditionen, trots den stora ökningen i antalet ärenden, kunnat fullgöra sina uppgifter utan utökning av personalen är i främsta rummet beroende på den rationalisering av arbetet, som skett genom den ovan omfördä, från och med den 1 oktober 1939 genomförda arbetsfördelningen.

Med hänsyn särskilt till den alltjämt fortgående utvecklingen av postverkets rörelse synes det icke kunna räknas med, att expeditionens arbetsuppgifter framdeles skola komma att minska.»

Att expeditionens arbetsuppgifter alltjämt ökas framgår därav, att hela

antalet diariéförda ärenden för 1942 utgjorde 1.315 samt att antalet rättegångsmål för samma år utgjorde 328. Denna stora arbetsökning har nödvändiggjort förordnande av en funktionär såsom förstärkning å expeditionen från och med den 1 februari 1943.

I den nu framlagda propositionen har föredragande departementschefen bl. a. framhållit, att prövningen av de från kommunikationsverkens styrelser inkomna personalstatförslagen måst ske från utgångspunkter, som väsentligt avvika från under mera ordinära förhållanden tillämpade bedömningsgrunder. Departementschefen har vidare hänvisat till vad chefen för finansdepartementet i årets statsverksproposition anfört därom, att medel för nya tjänster icke beräknats annat än då en sådan ökning av arbetsbördan förekommit, att den icke kunnat antagas på tillfredsställande sätt avvecklade utan personalförstärkning, samt att förbättringar i löneställningen godtagits endast i ett mycket ringa antal fall, där de framstått såsom nödvändiga konsekvenser av eljest vidtagna åtgärder. Vidare har framhållits, att förslag om individuell uppflyttning i lönegrad i regel avvisats.

Vad sålunda anförts synes kunna åberopas till stöd för uppflyttning i lönegrad av den här ifrågakomna tjänsten. Den arbetsfördelning, som föranlett förslaget, har nämligen nödvändiggjorts av en väsentlig ökning av ombudsmansexpeditionens arbetsbörda och därav påkallade organisatoriska förändringar. Att de självständiga arbetsuppgifter, som i samband därmed tillförts befattningen, i och för sig äro sådana, att en inplacering av densamma i lönegrad A 24 måste anses riktig, har icke bestritts. Särskilt må i detta sammanhang framhållas, att huvuddelen av de å expeditionen förekommande talrika rättegångsmålen självständigt handläggas av ifrågavarande befattningshavare. Behovet för framtiden av befattningen med dess nuvarande åligganden måste vidare anses klart ådagalagt.

Följande synpunkter torde i förevarande sammanhang jämväl böra beaktas. Befattningen är en specialtjänst för vars handhavande fullgod såväl teoretisk som praktisk juridisk utbildning är oundgänglig. Därjämte är det synnerligen önskvärt, att befattningens innehavare även är postalt fackutbildad. För närvarande finnes emellertid inom postverket ingen annan funktionär med dylik utbildning, som kan komma i fråga till befattningen, än den tjänsteman, som sedan en längre tid tillbaka på förordnande uppehållit densamma. Då denne tjänsteman emellertid under innevarande år uppnår en så pass hög ålder som 50 år och han såväl av denna anledning som på grund av sin postala utbildning har möjlighet att erhålla en rent postal befattning i högre lönegrad än den vari han själv är ordinarie, nämligen A 21, är det sannolikt, att han, om utsikt icke kan anses föreligga att under den närmaste framtiden komma i åtnjutande av den ifrågasatta förbättrade lönegradsplaceringen, tämligen snart kommer att begagna sig av de andra möjligheter till befordran, som stå honom till buds. I en sådan situation torde generalpoststyrelsen bliva nödsakad anställa en jurist utan postal utbildning.

Tidigare försök i dylik riktning hava icke utfallit lyckligt. I varje fall torde det icke kunna räknas med, att en postalt oskolad funktionär skulle i fråga om arbetsresultat och allmän användbarhet kunna mäta sig med en person med såväl juridisk som postal utbildning. Det kan därför tänkas, att i ett dylikt fall en eljest icke erforderlig utökning av arbetskraften skulle bliva erforderlig. Vid angivna förhållande finnes fog för antagande, att den nu ifrågasatta åtgärden kommer att visa sig fördelaktig för statsverket jämväl ur ekonomisk synpunkt.

Under åberopande av det sålunda anförda hemställes,

att riksdagen måtte besluta sådan ändring i Kungl. Maj:ts förslag till personalförteckning för postverket, att antalet sekreterare i lönegrad A 24 ökas med 1 till 6 och att antalet notarier minskas med 1 till 11.

Stockholm den 26 februari 1943.

P. Granath.
